

LEKSIKON
MEDICINSKIH
JMP
VA

Prim. dr sci med.
Obrad Jušković

ŠTAMPAR
MAKARIJE

НОВОСТИ

LEKSIKON MEDICINSKIH POJMOVA

Autor ovog imozantnog djela postavio je jasan cilj: da u našim uslovima, na jednom mjestu prezentira osnovnu i relativno usaglašenu medicinsku terminologiju, kako bi se u značajnoj mjeri uštedele potrebe traganja za medicinskim pojmovima po brojnim stručnim časopisima, publikacijama, udžbenicima, enciklopedijama i u poslednje vrijeme, nezabiolaznim, pretraživačima na internetu. Realizacija takvog ambicioznog, odgovornog i rizičnog cilja, zahtijeva vrhunsko medicinsko obrazovanje, uz to, rekao bih, eruditsko obrazovanje i nadasve, neiscrpu radnu energiju.

Knjiga Leksikon medicinskih pojmova naučnog savjetnika, prim. dr sc. med. Obrada Jukošovića je izuzetno obiman rukopis - 1434 strane kucanog teksta sa 34.570 (tridesetčetirihiljadepetstotinasedamdeset) medicinskih pojmova! Uz to, pored medicinskih pojmova prezentirani su i određeni pojmovi iz oblasti biologije, hemije, fizike i biofizike, koji u značajnoj mjeri doprinose razjašnjavanju određenih metoda, reakcija, odnosno, stanja u medicinskoj nauci. Kao posebni odjeljci u knjizi su dati literatura, eponimski registar autora (simptoma, znakova sindroma, bolesti i metoda ispitivanja) i pojašnjenje skraćenica.

U prezentaciji medicinskih pojmova korišćena je latinska i grčka terminologija, a u nekom slučajevima korišćena je terminologija. U tim slučajevima, najčešće je korišćena engleska, francuska i njemačka terminologija. Porijeklo većine latinskih termina dato je u obliku grčke terminologije u vidu najpribližnijeg izgovaranja (npr, lat. hydramnion= gr. hydros= tečnost+ gr. amnion= plodova opna). Nakon termina u latinskoj terminologiji dato je, u najvećem broju slučajeva, njegovo tumačenje na srpskom jeziku (narodna terminologija), pri čemu je korišćen najadekvatniji odnosno, najpogodniji termin (naprimjer, lat. musculus= mišić). Autor pri tome često koristi i sinonime koji za taj termin postoje u narodnoj terminologiji (naprimjer, lat. coitus= obljudja; sin. snošaj, polni odnos). U slučajevima kada uz prezentirani latinski termin nije bilo moguće naći odgovarajući narodni termin primijenjena je transkripcija latinskog termina (naprimjer, lat. colloidalis= koloidni). Poslije svakog upotrebljenog narodnog termina dato je, gdje god je bilo moguće, odgovarajuće značenje na latinskom jeziku (naprimjer, udisaj= lat. inspirium).

Posebnu vrijednost ovog Leksikona predstavlja prezentacija, u medicinskoj literaturi najznačajnijih sindroma, simptoma, znakova, oboljenja, stanja, metoda ispitivanja, dijagnostike i liječenja. Dati sažeto, jasno, razumljivo uz eponimizaciju prezentovanu po alfabetskom redu, veoma lako se nalaze i koriste. Takođe, po alfabetskom redu i izvornom obliku dat je eponimski registar autora simptoma, znakova, sindroma, bolesti i dijagnostičkih metoda, koji su spomenuti u Leksikonu. Pri tome su dati osnovni podaci o autorima (godina rođenja, nacionalnost i stručno zvanje).

U izboru medicinskih pojmova autor je koristio aktuelnu udžbeničku literaturu vodećih medicinskih fakulteta u bivšoj Jugoslaviji, na srpskohrvatskom jeziku, kao i više izvora na ruskom jeziku i sveobuhvatno najznačajnije leksikone i medicinske enciklopedije kod nas (Kostić, A. i sar.: Medicinski leksikon, II izdanje, Medicinska knjiga Beograd - Zagreb, 1968.; Medicinski leksikon, Medicinska knjiga Beograd- Zagreb 1970.;

Velisavljev M i sar. Klinički leksikon, prepisi i prepisivanja, Beograd 1994.; Kostić, A. Medicinski rečnik, Medicinska knjiga Beograd - Zagreb 1956.; Dijagnostično-terapijski ljekarski priručnik, VI. izdanje, Srpsko ljekarsko društvo, Beograd 1980.; Medicinska enciklopedija, Larousse, Svetlost, Vuk Karadžić Sarajevo-Beograd 1980.; Medicinska enciklopedija, Leksikografski zavod FNRJ, 1-11, Zagreb 1965-1974.; Rasulov M. Medicinskij slavar, Dušanbe, Irfon 1973.; Enciklopedičeskij slavar medicinskih terminov, Izdateljstvo Savjetskaja enciklopedija, Moskva 1983.; i dr.). Autor u Literaturi ne navodi izvore dobijene preko elektronskih pretraživača Interneta, ali ih je upoređivao sa onim iz referentne udžbenike i enciklopedijske literature, kojima daje prednost. Takav pristup, može se smatrati opravdanim, najmanje iz dva ključna razloga. Prvo, rad na Leksikonu autor je počeo prije nego se kod nas mogli koristiti podaci elektronskih pretraživača, pa njihovim zakasnelim korišćenjem, metodološki pristup u obradu pojmova ne bi bio jedinstven. Drugo, sasvim je prirodno da se preimućinstvo u odabiru pouzdanosti podataka povjeri enciklopedijskoj i udžbeničkoj literaturi.

Decenijama skupljana i brižljivo obrađivana baza podataka medicinskih pojmova narasla je u ovom djelu do zadivljujućih dimenzija. I najčešći problem koji bi se nametao pri korišćenju Leksikona, je kako u tolikoj masi najbrže i najjednostavnije doći do traženog pojma. Autor je to riješio veoma jednostavno i izuzetno praktično, dajući u alfabetskom prikazu prvo opšti, zajednički, pojam, a potom, takođe po azbučnom redu ispod njega daje uže pojmove - podpojmove (naprimjer, za pojam emfizem. prvo, navodi izvorno ime na latinskom, grčkom i srpskom jeziku, a potom objašnjava da je to naduvenost organa ili tkiva vazduhom, dospjelim spolja, ili gasom stvorenim u tkivima. Zatim, pojmovno raščlanjuje po istom pristupu medijastinalni emfizem, potkožni emfizem, potkožni septički emfizem, potkožni traumatski emfizem, potkožni univerzalni emfizem. Kao poseban pojam izdvaja onda emfizem pluća, pa u okviru njega 27 vrsta emfizema pluća, po alfabetskom redu, od alveolarnog plućnog emfizema do visinskog emfizema). Pojmovna obuhvatnost je na taj način najšira, a mogućnost izostavljanja nekog pojma minimalna.

Izuzetno uspješnom realizacijom ovakvog ambicioznog, odgovornog i rizičnog poduhvata, dr Obrad Jušković je dokazao da posjeduje vrhunsko medicinsko znanje, uz to, eruditsko obrazovanje i nadasve, neiscrpnu radnu energiju. Ostavlja djelo izuzetne vrijednosti za sve one koji se bave praktočnom medicinom i medicinskom naukom, ali i za sve one koji se bave praktičnom medicinom i farmatologijom, biologijom, hemijom, fizikom i biofizikom. I to svih nivoa na putu bavljenja ovim oblastima, od onih koji tek počinju, do vrhunskih stručnjaka. I šire, intelektualcima svih profila.

Prof. dr sc. Božidar M. Bojović